

Plats och tid

Herrljunga kommun, kommunhuset, Nossan (A-salen) kl. 13.15-14.45
Ajournering 14.00-14.10

Beslutande

Beslutande

Eva Larsson (C), ordförande
Harry Nilsson (S) tjs. ers. för Anette Rundström (S),
vice ordförande
Kitty Andersson (S)
Carina Fredriksen (S)
Anette Aleryd (L)
Katarzyna Eklund (M) tjs. ers. för Magnus
Lennartsson (M)
Jacob Brendelius (SD) tjs. ers. för Jan Knudsen (Kv)
Ronnie Rexwall (Kv)

Beslutande

Erik Hjertén (KD) tjs. ers. för
Kerstin Setterberg (KD)
Torbjörn Holgersson (C) tjs.
för Emma Blomdahl Wahlberg (C)
Alexander Strömborg (SD)

Ej tjänstgörande ersättare

Lars Lorentzon (S)

Övriga deltagare

Personal

Sandra Säljö, socialchef
Heléne Backman-Carlsson, SAS/kvalitets-
samordnare §§ 95-97
Helena Boman, anhörigsamordnare
Moa Andersson, nämndsamordnare

Personal

Linn Marinder, controller § 89
Christel Bergström,
verksamhetschef §§ 87-88

Utses att justera

Kitty Andersson (S)

Justeringens
plats och tid

Kommunhuset, Herrljunga, 2021-08-24, direktjustering

Under-
skrifter

Sekreterare

_____
Moa Andersson

Paragrafer

87-100

Ordförande

_____
Eva Larsson (C)

Justerande

_____
Kitty Andersson (S)

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ

Socialnämnden

Sammanträdesdatum

2021-08-24

Datum för
anslags uppsättande

2021-08-24

Datum för
anslags nedtagande

2021-09-15

Förvaringsplats
för protokoll

Socialförvaltningen, Torggatan 4 A, Herrljunga

Underskrift

_____

Innehållsförteckning

§ 87 Godkännande av dagordningen	3
§ 88 Socialförvaltningen informerar	4
§ 89 Månadsuppföljning per 2021-07-30 för socialnämnden.....	5
§ 90 Uppdaterad handlingsplan per juli för att hantera utmaningar i budget och verksamhetsplan 2021.....	7
§ 91 Antagande av riktlinje för alkoholserving och tillsynsplan för alkohol, folköl, tobak, e-cigarett och vissa receptfria läkemedel för Tillståndsenheten i Samverkan...	8
§ 92 Handlingsplan för psykisk hälsa 2018-2022	9
§ 93 Svar på motion om attraktivt nattschema för vårdpersonal	10
§ 94 Svar på motion om arbetsskor för vårdpersonal.....	11
§ 95 Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2021-06-30	12
§ 96 SEKRETESS	13
§ 97 SEKRETESS	14
§ 98 Återrapport från kontaktpolitiker	15
§ 99 Meddelanden	16
§ 100 Anmälan av delegeringsbeslut under tidsperioden 2021-06-08–2021-08-23	17

SN § 87

Godkännande av dagordningen

Förslag till beslut

Enligt 4 kap. 20 § kommunallagen får varje ledamot i en nämnd väcka ärenden i nämnden.

Ingen av de närvarande ledamöterna anmäler något ärende och den utskickade dagordningen godkänns.

Informationen läggs till handlingarna.

SN § 88

Socialförvaltningen informerar

Sammanfattning

Sandra Säljö, socialchef, informerar nämnden om följande:

- Presentation av ny anhörigsamordnare Helena Boman.
- Det har varit en lugn sommar, viss bemanningsproblematik. Högt tryck på IFO.
- Pågående rekryteringar.
- Vid socialnämndens sammanträde i september kommer förvaltningen att informera om LSS-verksamheten
  - En nyhet är att verkställighet LSS ska ta över all LSS, i nuläget hanterar biståndshandläggarna placeringar på annan ort.
- Förvaltningen genomför just nu en genomlysning av hemtjänsten
  - hemtjänsten är dyr i förhållande till varje brukare och nu utreds något som granskas i genomlysningen
  - nämnden får en redogörelse av genomlysningens resultat i november

Christel Bergström, verksamhetschef informerar nämnden om följande

- Lokalflytt från TB-huset. Flytten pågår i tre faser och förhoppningen är att den ska vara helt genomförd i september/oktober.
- Vård och omsorg
  - Ny LAS-regel, ser med hjälp av HR över LAS-listor
- SÄS har gått upp i stabsläge då antalet coronasmittade börjat stiga igen.

Informationen läggs till handlingarna.

_____

S

SN § 89

DNR 8/2021

Månadsuppföljning per 2021-07-30 för socialnämnden

Sammanfattning

Socialnämnden prognostiserar ett underskott på 350 tkr för 2021. Detta inkluderar resultatföring av flyktingbuffert för nyanlända med 5 200 tkr, ordinarie verksamhet visar ett underskott på 5 550 tkr.

Enhet	Avvikelse helår	Förändring prognos
Nämnd	0	0
Förvaltningsledning	1 300	-1 000
IFO	-700	700
IFO övergripande	50	-150
IFO vuxen o bistånd *	900	300
<i>varav LSS extern regi **</i>	<i>-4 650</i>	<i>-50</i>
IFO BoF	-1 650	550
Vård och omsorg	1 250	700
Vård och omsorg gem	800	500
Hemtjänst Hja landsbygd	100	0
Hemtjänst Hja tätort	300	100
Hemtjänst Ljung	0	0
Korttid och bemanning	350	0
Hagen säbo	150	0
Hemgården demens	1 100	1 300
Hälso- och sjukvård	-350	0
Hemgården omvårdnad	-1 200	-1 200
Socialt stöd	-2 200	0
Socialt stöd gem	-100	-100
Funktionshinder	-2 150	-250
Stöd och resurs	-550	150
Sysselsättning	600	200
Totalsumma	-350	400

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2021-08-12
Månadsrapport per 2021-07-31 för socialnämnden

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Socialnämnden godkänner månadsuppföljningen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Fortsättning SN § 89

Socialnämndens beslut

1. Månadsuppföljningen per 2021-07-30 godkänns.

_____

SN § 90

DNR 16/2021

Uppdaterad handlingsplan per juli för att hantera utmaningar i budget och verksamhetsplan 2021

Sammanfattning

Socialnämnden har gett socialförvaltningen i uppdrag att uppdatera framtagna handlingsplan i samband med månadsuppföljningarna per den sista april, sista juli och sista oktober, med de åtgärder och konsekvenser som behöver vidtas för att få en budget i balans 2021.

Vid sammanställning av helårsprognos för 2021 per den sista juli framkommer fortsatt utmaningar inom LSS. Avseende IFOs budget för placerade barn gäller att om inga nya placeringar alls tillkommer under 2021, kan budgeten för familjehemsplacerade barn hållas, men om en placering tillkommer håller inte budget. Förvaltningen saknar helt gummiband. Detsamma gäller för placeringar på HVB för både barn och vuxna, om ytterligare placeringar tillkommer finns ingen möjlighet att klara budgeten.

Förvaltningen förutspår en högre kostnad för sommarbemanningen än prognostiserat. Utfall och uppdaterad prognos för detta kommer i delårsbokslut.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2021-08-05

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Socialnämnden antar den uppdaterade handlingsplanen för att hantera utmaningar i budget och verksamhetsplan 2021.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Uppdaterad handlingsplan för att hantera utmaningar i budget och verksamhetsplan 2021 antas.

Expedieras till: Kommunstyrelsen

SN § 91

DNR SN 109/2021

Antagande av riktlinje för alkoholservice och tillsynsplan för alkohol, folköl, tobak, e-cigarett och vissa receptfria läkemedel för Tillståndsenheten i Samverkan

Sammanfattning

1 januari 2021 tog Miljö- och byggnämnden i Lidköping över ansvaret från Social välfärd för Tillståndsenheten i samverkan. De har därför antagit en aktuell version av Riktlinjer för alkoholservice – TiS Tillståndsenheten i Samverkan och tillsynsplan för 2021.

Varje enskild kommun i samverkan ska besluta om att anta dessa riktlinjer och tillsynsplan. Riktlinjerna gäller tills vidare och revideras vid behov och ersätter tidigare riktlinjer för alkoholservice för 2018 - 2020. Tillsynsplan antas årligen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad till 2021-07-16

Skrivelse från Lidköpings kommun till avtalskommunerna daterad 2021-06-17

Tillsynsplan 2021 - 2023 för alkohol, folköl, tobak, e-cigarett och vissa receptfria läkemedel från TiS daterad 2021-03-04

Riktlinjer för alkoholservice daterad 2021-05-06

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Tillståndsenheten i samverkans riktlinjer för alkoholservice antas.
- Tillståndsenheten i samverkans tillsynsplan för 2021-2023 för alkohol, folköl, tobak, e-cigarett och vissa receptfria läkemedel antas.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Tillståndsenheten i samverkans riktlinjer för alkoholservice antas (bilaga 1, SN § 91/2021-08-24)
2. Tillståndsenheten i samverkans tillsynsplan för 2021–2023 för alkohol, folköl, tobak, e-cigarett och vissa receptfria läkemedel antas.

Expedieras till: Tillståndsenheten i Samverkan

SN § 92

DNR SN 120/2021

Handlingsplan för psykisk hälsa 2018–2022

Sammanfattning

Sedan 2016 finns i Västra Götaland en strukturerad samverkan mellan huvudmännen på länsövergripande nivå. Detta har varit ett krav och en förutsättning för de statsbidrag som lämnats. 2017 fattade huvudmännen beslut om en gemensam handlingsplan för psykisk hälsa för åren 2018–2020. Handlingsplanen togs fram i samverkan mellan Västra Götalandsregionen, de 49 kommunerna samt Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg och Västra Götaland (NSPHiG) inom ramen för vårdsamverkan.

2019 gjordes en fördjupad analys som gav stöd för ett fortsatt arbete och handlingsplanen föreslås därför förlängas till och med 2022.

Syftet med handlingsplanens mål, aktiviteter och indikatorer är att sätta ljus på områden där Västra Götaland vill bli bättre. Handlingsplanen skapar en grund för att utveckla de gemensamma insatserna med tidig samordning och sömlösa vårdövergångar samt god samverkan.

Handlingsplanen psykisk ohälsa ligger även till grund för arbetet i Närvårdssamverkan. Boråsregionens direktion rekommenderar medlemskommunerna att anta handlingsplanen.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Boråsregionen 2021-02-12
Brev från Boråsregionen daterad 2021-02-22
Handlingsplan psykisk hälsa i Västra Götaland 2018–2022

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Kommunstyrelsen föreslås godkänna handlingsplanen Psykisk hälsa i Västra Götaland 2018–2022.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens förslag till kommunstyrelsen

1. Handlingsplan för psykisk hälsa i Västra Götaland 2018–2022 godkänns (bilaga 1, SN § 92/2021-08-24).

Expedieras till: Kommunstyrelsen

SN § 93

DNR SN 118/2021

Svar på motion om attraktivt nattschema för vårdpersonal

Sammanfattning

En motion inkom 2021-06-04 från Mats Palm (S) och Anette Rundström (S) om att inrätta ett attraktivt nattschema för vårdpersonal där nattarbetstiden förändras från nio timmars natt till tio timmars natt. Motionärerna menar att attraktiva arbetstider är avgörande för att kunna rekrytera och behålla kompetent personal. Kommunfullmäktige överlämnade motionen till socialnämnden för beredning (KF § 96/2021-06-22).

Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Kommunal har förhandlat fram ett nationellt kollektivavtal om hållbara heltider ska gälla i kommuner och landsting senast 2021. Heltidsarbete ger högre inkomst, större trygghet och bättre pension - något som är efterfrågat av medlemmarna i Kommunal.

Kommunfullmäktige i Herrljunga har beslutat enligt följande (KF § 134/2017-12-12):

- Herrljunga kommun skall införa heltid som norm med deltid som möjlighet.
- Arbetet med heltid som norm förbereds under 2018 och 2019 för att möjliggöra implementering 2020.
- Den som önskar skall ha möjlighet till deltid om verksamheten så tillåter.

Förvaltningen yrkar på att motionen ska avstyrkas då centrala parter intentioner har antagits av Herrljunga kommun och förändringen från tio timmars natt till nio timmars natt har varit en förutsättning för att genomföra politikens intentioner om heltid som norm med deltid som möjlighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2021-07-13
Kommunfullmäktige § 96/2021-06-22

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Motionen avslås.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Motionen avslås.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

SN § 94

DNR SN 117/2021

Svar på motion om arbetsskor för vårdpersonal

Sammanfattning

En motion inkom 2021-06-10 från Mats Palm (S) och Björn Wilhelmsson (S) gällande gratis arbetsskor för vårdpersonal. Kommunfullmäktige beslutade att överlämna motionen till socialnämnden för beredning (KF § 97/2021-06-22).

Enligt motionen är frågan om bra arbetsskor en hälsofråga och får inte bli en klassfråga, vilket det riskerar att bli med hänsyn till de generellt låga lönerna inom vård och omsorg. Motionärerna yrkar på att kommunen inför ett system där vårdpersonal kan rekvirera ett par fotriktiga arbetsskor per år samt att kommunen inför ett system för att tillgodose behovet av bra skor inom vården.

Förvaltningen föreslår att motionen avslås. Kommunen har ingen lagstadgad skyldighet att införa arbetsskor till personal inom vården. Införandet medför en extra kostnad om ca 500 tkr/år som inte inryms inom ordinarie budgetram. Det är också oklart om den enskilda kommer att förmånsbeskattas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2021-07-13
Kommunfullmäktige § 97/2021-06-22

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Motionen avslås.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Motionen avslås.

Reservation

Kitty Andersson (S), Carina Fredriksen (S) och Harry Nilsson (S) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

SN § 95

DNR SN 85/2021

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2021-06-30

Sammanfattning

Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Socialnämnden ska även rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Totalt antal rapporter för kvartalet är 44 varav av dessa är 20 insatser verkställda eller avslutade av annan anledning. Avbrott i verkställighet har rapporterats i 16 ärenden. I nio av tidigare rapporterade avbrott gällde dessa på grund av stängning av dagverksamhet vilka nu har rapporterats verkställda efter avbrott. Dagverksamheten öppnade åter 2021-05-19. Verksamheten stängde 2020-03-17 på grund av Coronapandemi. Ett par avbrott bedöms relaterade till Corona pandemi, det är inte helt tydligt i dokumentationen dock.

Beslutsunderlag

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS 2021-06-30
Tjänsteskrivelse daterad 2021-07-05

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Socialnämnden föreslår Kommunfullmäktige att lägga rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2021-06-30 till handlingarna.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2021-06-30 läggs till handlingarna (bilaga 1, SN § 95/2021-08-24).

Expedieras till: Kommunfullmäktige

SN § 98

Återrapport från kontaktpolitiker

Sammanfattning

Erik Hjertén (KD) informerar nämnden om sitt besök hos hemgården tätort där han träffat enhetschef Michaela Hektor. Michaela informerade om arbetssättet på hemgården och Erik blev erbjuden att åka med på en hemtjänstrunda, överlag ett positivt möte.

Harry Nilsson (S) informerar nämnden om sitt besök på hemgården hemtjänst där han träffat enhetschef Rickard Larsson. Allt såg fint ut, besöket var uppskattat.

Eva Larsson (C) informerar nämnden om sitt besök på hemtjänsten i Ljung där hon träffat enhetschef Anne-Marie Olfwenstam. Anne-Marie visade lokalerna och Eva träffa boende på trygghetsboendet. Hemtjänsten i Ljung täcker ett stort geografiskt område och det är en utmaning att samverka med hemtjänsten i tätorten.

Informationen läggs till handlingarna.

SN § 99

Meddelanden

Följande meddelanden redovisades vid sammanträdet

<i>NR</i>	<i>Meddelandeförteckning</i>	<i>DNR</i>
1	Domar inkomna under tidsperioden 2021-06-08 - - 2021-08-23	VS
2	Protokoll från kommunala pensionärs-och funktionshindersrådet 2021-05-20	SN 93/2021
3	Information från Boråsregionen avseende beslut om förslag till revidering av inriktningsdokument för Närvårdssamverkan Södra Älvsborg	SN 106/2021
4	Information angående ersättning för utförda covid-vaccinationer i Västragötalandsregionen	SN postlista 2021:16
5	KF § 95/2021-06-22 Avsägelse och fyllnadsval av ersättare i socialnämnden	SN postlista 2021:17
6	KF § 86/2021-06-22 Rambeslut för budget 2022–2024 för Herrljunga kommun	SN 4/2021
7	KF § 94/2021-06-22 Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2021-03-31	SN 85/2021
8	KF § 103/2021-05-31 Avtal VFU – Samverkan mellan kommunerna, regionen och lärosätena i Västra Götaland	SN 86/2021

Socialnämndens beslut

1. Meddelandena läggs till handlingarna.
-

SN § 100

**Anmälan av delegeringsbeslut under tidsperioden 2021-06-08–
2021-08-23**

Följande delegeringsbeslut anmäldes vid sammanträdet

<i>Nr</i>	<i>Delegationsbeslut</i>	<i>DNR</i>
1	Delegeringsbeslut – IFO, fattade under tidsperioden 2021-06-08 - - 2021-08-23	Lista på delegeringsbeslut förvaras på socialförvaltningen, Torgg 4 A, Herrljunga
2	Delegeringsbeslut – bistånd, fattade under tidsperioden 2021-06-08 - - 2021-08-23	Lista på delegeringsbeslut förvaras på socialförvaltningen, Torgg 4 A, Herrljunga
3	Delegeringsbeslut – färdtjänst, fattade under tidsperioden 2021-06-08 - - 2021-08-23	Lista på delegeringsbeslut förvaras på socialförvaltningen, Torgg 4 A, Herrljunga

Socialnämndens beslut

1. Redovisningen av delegeringsbeslut godkänns.

TiS

Tillståndsenheten i Samverkan

Riktlinjer för alkoholservice

Antagen av Miljö- och byggnämnden i Lidköping 2021-05-06 § 84

Diarienummer LIMBN-2021-1233

Inledning

I dialog med restaurangbranschen är det kommunens målsättning att bidra till att skapa goda restaurang- och nöjesmiljöer för kommunens medborgare och besökare. Ett rikt restaurang- och nöjesliv är en viktig tillgång för en levande stad.

Tillståndsenhetens arbete ska hålla god kvalitet, vara rättssäkert och präglas av ett stort socialt ansvar.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Utifrån detta skyddsintresse ska de positiva värden som våra serveringsställen erbjuder tas tillvara. Alkoholservingens negativa sidor ska motarbetas så att besökare och kommuninvånarna kan känna sig trygga när de besöker våra serveringsställen och vistas ute kvällar och nätter.

Kommunen ska verka för att ungdomar skyddas från tidig alkoholdebut. Servering till minderårig, överservering, narkotika, våld och diskriminering är företeelser som ska motverkas. En utgångspunkt för tillståndsmyndigheten i tillämpningen av alkohollagen är därför att skyddet för människors hälsa alltid går före företagsekonomiska eller näringspolitiska hänsyn.

Innehållsförteckning

1. Ansökan	1
1.1 Hur lång tid tar det att få svar på ansökan?	2
1.2 Vad kostar en ansökan?	2
1.3 Uppgifter vi hämtar in för att pröva din ansökan	2
1.4 Vår informationskyldighet	3
2. Grundläggande förutsättningar	4
3. Serveringstillstånd, stadigvarande	5
4. Serveringstillstånd, tillfälligt	6
4.1 Till allmänheten	6
4.2 Till slutet sällskap	7
5. Risk för olägenheter	8
6. Serveringstider	9
7. Uteserveringar	10
8. Gemensam servering	11
9. Provsmakningstillstånd	12
10. Catering	13
11. Ordning och nykterhet	14
12. Villkor	15
13. Kommunens tillsynsverksamhet	16

1. Ansökan

När Tillståndsenheten i Samverkan (TiS) får in en ansökan om serveringstillstånd kan det ta olika tid innan beslut kan fattas beroende på vilket typ av ansökan som görs.

Även avgifterna för de olika tillstånden varierar. Här följer de riktlinjer som kommunen fastställt med hänvisning till den rättsregel som är styrande.

1.1 Hur lång tid tar det att få svar på en ansökan?

Riktlinjer för handläggningstider

- Ansökningsavgiften ska vara inbetald innan handläggning av ärendet påbörjas.

Samtliga handlingar ska ha inkommit innan utredningen påbörjas.

I övrigt gäller rättsregeln enligt 5 § alkoholförordningen.

Rättsregel

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader.

Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen gått ut.

1.2 Vad kostar en ansökan?

Riktlinjer för avgifter

- Information om aktuella avgifter ska finnas tillgänglig på kommunens webbsida.
- Avgiften för ansökan ska täcka kostnaden för tillståndsprövningen.
- Avgiften för tillfälliga serveringstillstånd inkluderar tillsynsavgift.
- Tillsynsavgifterna består av en fast del som varierar beroende på serveringstiden och en rörlig del som baseras på serveringsställets omsättning på alkoholdrycker.
- Tillsynsavgifterna täcker kostnaden för den årliga tillsyn som tillståndsenheten utför. Tillsynen innefattar förebyggande tillsyn och möten med tillståndshavare, inre tillsyn, t ex informationsutbyte med andra myndigheter för kontroll av tillståndshavares ekonomiska skötsamhet, samt yttre tillsyn ute i verksamheterna dag-, kvälls och nattetid.

Rättsregel

Enligt 8 kap 10 § alkohollagen får kommunen ta ut avgift för tillståndsprövningen och för tillsyn av den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd.

Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (1991:900).

1.3 Uppgifter vi hämtar in för att pröva din ansökan

Riktlinjer för remissyttrande

Vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd samt provsmakningstillstånd till allmänheten inhämtas regelmässigt:

- yttrande från Polismyndigheten rörande sökandens lämplighet och rörande risken för ordningsstörningar eller andra olägenheter
- yttrande från handläggare på Miljönämnden rörande risken för störningar för närboende
- uppgifter från Skatteverket angående sökandens ekonomiska skötsamhet
- uppgifter från Kronofogden angående eventuella restföringar rörande skulder till det allmänna

Rättsregel

Enligt 8 kap 11 § alkohollagen ska kommunen hämta in polisens yttrande vid en prövning av ett stadigvarande serveringstillstånd såväl till allmänheten som till slutet sällskap.

Kommunen ska också hämta in polisens yttrande vid en prövning av tillfälligt serveringstillstånd.

- yttrande från Räddningstjänsten huruvida serverings- stället uppfyller kraven enligt Räddningstjänstens lagstiftning samt uppgifter om det antal personer lokalen är avsedd för.

Ovan nämnda uppgifter hämtas in vid behov även vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap. Behov anses till exempel finnas om sökanden inte tidigare haft serveringstillstånd i kommunen, om platsen för tillställningen kan antas orsaka störning eller om olägenheter uppkommit i tidigare verksamhet av liknande karaktär.

Tillståndsenheten lägger stor vikt vid remissinstansernas yttranden.

Förhållanden som kan medföra att ansökan avslås är bland annat att sökanden är misstänkt eller dömd för brott, att sökanden misskött sina betalningar av skatter och avgifter eller varit ansvarig för verksamhet som försatts i konkurs, att polisen avstyrker på grund av ordningsproblem i området eller att Miljönämnden avstyrker på grund av att närboende kan störas av den planerade verksamheten.

1.4 Vår informationsskyldighet

Riktlinjer

- På kommunens webbplats ska finnas lättillgänglig information om hur man ansöker om olika typer av serveringstillstånd samt kortfattad information om vad som krävs för att beviljas tillstånd. Det ska även finnas information om handläggningstider, avgifter och möjlighet till överprövning.
- Kommunens riktlinjer för serveringstillstånd ska hållas uppdaterade och finnas tillgängliga på kommunens webbplats.
- Tillståndsenheten erbjuder årligen restaurangbranschen Utbildning i ansvarsfull alkoholserving.

Rättsregel

Enligt 8 kap 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter.

2. Grundläggande förutsättningar

För stadigvarande och tillfälliga serveringstillstånd samt provsmakningstillstånd

Riktlinjer

- Vid lämplighetsprövningen kontrolleras i normalfallet förhållandena under tre år före ansökningstillfället. Vid grov eller upprepad brottslighet eller allvarlig ekonomisk misskötsamhet kan en längre tidsperiod beaktas.
- Den som är misstänkt för eller fälld för brott, som inte är endast bagatellartade, eller fått ett serveringstillstånd återkallat under den senaste treårsperioden före ansökan anses i normalfallet inte lämplig för serveringstillstånd.
- Konkurs, systematiska restföringar av skatter och avgifter privat eller i tidigare näringsverksamhet samt aktuella obetalda skulder till det allmänna är i normalfallet hinder mot serveringstillstånd.
- Finansieringen av köpet av en restaurang och övriga omkostnader för att bilda bolag och starta upp verksamheten ska kunna redovisas och styrkas med dokument som visar hur kapital anskaffats och överförs mellan låntagare och långivare och mellan köpare och säljare.
- Stor vikt vid lämplighetsbedömningen läggs vid uppgifter som inhämtas från Polismyndigheten, Skatteverket och Kronofogden.
- Utifrån uppgifterna i ansökan om serveringstillstånd avgör tillståndsenheten om det föreligger krav på kunskapsprov utifrån Folkhälsomyndighetens föreskrifter.
- Tillståndsenheten bedömer vilka personer med betydande inflytande i rörelsen som ska visa sina kunskaper i alkohollagen genom att avlägga godkänt kunskapsprov. Kunskapsprov anordnas av tillståndsenheten efter det att ansökan om serveringstillstånd inkommit. Vid underkänt resultat på kunskapsprov får maximalt två omprov genomföras. Vid tre underkända prov avslås ansökan om tillstånd.

Rättsregel

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Av 8 kap 12 § alkohollagen framgår att serveringstillstånd endast får meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med alkohollagens krav.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva verksamheten.

3. Serveringstillstånd, stadigvarande

Serveringsstället – kök, matutbud och brandsäkerhet

Riktlinjer

- Verksamheter med stadigvarande serveringstillstånd ska vara registrerade livsmedelsanläggningar.
- Restauranger som vänder sig till allmänheten ska ha ett eget restaurangkök i restauranglokalen vilket ska användas för att laga eller tillreda maträtter genom att råvaror förädlas. Vilken köksutrustning som krävs för att kravet på kök ska anses uppfyllt bedöms i förhållande till den meny som restaurangen presenterar vid ansökan.
- Matutbudet i en restaurang med serveringstillstånd till allmänheten ska vara varierat och omfatta förrätter, huvudrätter och efterrätter. Maträtterna kan vara kalla eller varma. Mat ska finnas tillgänglig under hela serveringstiden och matutbudet ska vara varierat som minst fram till kl 23.00.
- Den restaurang som väljer att efter kl 23.00 begränsa sitt matutbud ska under resterande del av serveringstiden erbjuda ett fåtal enklare rätter.
- Vid serveringstillstånd till slutet sällskap Ska det finnas minst en tillredd maträtt samt ett par enklare alternativ som erbjuds gästerna under hela serveringstiden.
- En verksamhet med stadigvarande serveringstillstånd ska ha ett fungerande systematiskt brandskyddsarbete samt en lokal som är godkänd av Räddningstjänsten gällande brandsäkerheten.
- Vid servering av alkoholdrycker ska erbjudas utbud av alkoholfria drycker.

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle.

Av 8 kap 14 § alkohollagen framgår att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat område som disponeras av tillståndshavaren.

8 kap 15 § alkohollagen stadgar att stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får meddelas endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter kl 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter. Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering.

Vid serveringstillstånd till slutet sällskap ska serveringsstället enligt 8 kap 15 § alkohollagen tillhandahålla tillredd mat.

Enligt 8 kap 16 § alkohollagen ska serveringsstället vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt.

Vidare framgår av 8 kap 22 § alkohollagen att lättdrycker ska finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning vid servering av alkoholdrycker.

4. Serveringstillstånd, tillfälligt

Information om vad som gäller för ansökan om tillstånd för att tillfälligt servera alkoholhaltiga drycker till allmänhet samt slutet sällskap.

4.1 Till allmänheten

Riktlinjer

- Sökande ska ha dispositionsrätt till aktuell markyta/ lokal.
- Som huvudregel ska sökande av serveringstillstånd även vara ansvarig anordnare av den offentliga tillställningen enligt ordningslagen. Om annan aktör är anordnare av det arrangemang inom vilket alkoholserving sker ska denna aktör anses ha ett betydande inflytande i serveringsrörelsen och därmed omfattas av lämplighetsprövningen enligt 8 kap 2 § alkohollagen. Det ska i dessa fall finnas ett skriftligt avtal mellan arrangören och restauratören. Detta avtal ska ges in med ansökan om serveringstillstånd. Verksamheten ska vara anmäld till Miljönämnden och kraven vad gäller livsmedelshantering ska vara uppfyllda.
- Ett utbud av lagad eller på annat sätt tillredd mat ska tillhandahållas under hela serveringstiden.
- Serveringsytan ska vara tydligt avgränsad, överblickbar och möjlig att kontrollera. Då markupplåtelsen omfattar större ytor såsom exempelvis hela festivalområden medges serveringstillstånd endast på särskilda avgränsade överblickbara serveringsytor inom festivalområdet.

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

4.2 Till slutet sällskap

Riktlinjer

- Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse i förening eller sammanslutning, utöver ifrågavarande tillställning. det krävs att medlemskretsen är känd före arrangemanget.
- Ett arrangemang som klassas som offentlig tillställning kan inte ligga till grund för servering i slutet sällskap.
- Sökande ska ha en tillfredsställande organisation. Om verksamheten har kommersiella inslag ska sökande vara registrerad som näringsidkare. Om sökande är en förening ska det finnas stadgar, verksamhetsberättelse och en styrelse som tar ansvar för föreningens verksamhet.
- Sökande ska ha dispositionsrätt till aktuell markyta/lokal.
- Serveringsytan ska vara tydligt avgränsad, överblickbar och möjlig att kontrollera.
- Minst en tillredd maträtt eller ett par enklare alternativ ska erbjudas gästerna under hela serveringstiden.

Rättsregel

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten får enligt 8 kap 2 § alkohollagen meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat enligt 8 kap 15 § alkohollagen. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap. Av 8 kap 14 § alkohollagen framgår att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat område som disponeras av tillståndshavaren.

Serveringstillstånd krävs dock inte om serveringen:

- Avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer
- Sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna samt
- Äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker.

Samtliga punkter måste vara uppfyllda för att servering ska kunna ske utan tillstånd.

5. Risk för olägenheter

På grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Riktlinjer

- Stor återhållsamhet ska råda beträffande alkoholservering i anslutning till platser där det bedrivs verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar.
- Servering av alkohol på läktare och andra större ytor som är svåra att överblicka och kontrollera och som inte är lämpade för matsservering medges inte.
- Stor vikt ska läggas vid polismyndighetens yttrande angående risken för ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närhet.
- Stor vikt ska läggas vid miljönämndens yttrande angående risken för störningar av närboende.

Rättsregel

Enligt 8 kap 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Kommunerna bör i sina riktlinjer ange vilka kriterier de tillämpar vid bedömningen för att det ska bli tydligare för den som ansöker om serveringstillstånd vilka särskilda hänsyn som tas i den aktuella kommunen.

Kommunen måste dock alltid göra en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet

6. Serveringstider

Vilka tider man får servera alkohol i Sverige och vilka rättigheter kommunen har att ge tillåtelse på andra tider när detta är motiverat

- Polisens och Miljönämndens yttranden ska tillmätas stor betydelse vid bestämmande av serveringstiden.
- Serveringstid inom normaltiden 11.00-01.00 beviljas om det inte föreligger särskilda skäl för en serveringstid som startar senare eller avslutas tidigare. Särskilda skäl kan vara dokumenterade problem med störningar för närboende eller ordningsproblem.
- Utökad serveringstid som längst fram till kl 03.00 kan beviljas om polismyndigheten inte har något att erinra, om miljönämnden bedömer att verksamheten kan bedrivas utan risk för störningar av närboende och om det inte finns några aktuella anmärkningar mot tillståndshavaren eller restaurangverksamheten.
- Stadigvarande serveringstid efter kl 02.00 medges inte.
- Beslut om utökad serveringstid i verksamhet med servering av alkoholdrycker till allmänheten kan, om polisen bedömer att behov finns, förenas med villkor om förordnade ordningsvakter.
- Utökad serveringstid innebär i regel mer tillsyn än vad som är fallet för verksamheter med servering inom alkohollagens normaltids.

Rättsregel

Enligt 8 kap 19 § alkohollagen får – om inte kommunen beslutar annat - servering av starköl, vin, annan jäst alkoholdryck, spritdryck och alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än kl 11.00 och inte avslutas senare än kl 01.00. Regleringen kring serveringstider syftar till att motverka olägenheter som fylleri och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken och sociala hänsyn ska därför gå före affärs-mässiga eller konkurrens-mässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan fått en längre serveringstid behöver därför inte motivera bifall till en annan ansökan. Bestämmelsen lämnar dock utrymme för kommunerna att besluta om andra serveringstider när detta är motiverat. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om tiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider. Det räcker inte för kommunen att enbart hänvisa till riktlinjerna som grund för att avslå en ansökan om utökad serveringstid. Det måste också finnas konkreta omständigheter i det enskilda fallet som talar emot beviljandet, till exempel polisens och miljönämndens remissyttranden.

7. Uteserveringar

Vad som krävs för att man ska få serveringstillstånd på en uteservering

- För uteservering på allmän plats krävs tillstånd enligt ordningslagen vilket söks hos polisen. För uteservering på privat mark som inte kräver tillstånd enligt ordningslagen krävs upplåtelseavtal med fastighetsägaren. Tillstånd enligt ordningslagen alternativt avtal med fastighetsägaren ska ges in till tillståndsenheten i samband med ansökan om tillstånd för uteservering.
- Uteservering ska vara väl avgränsad så att det tydligt framgår för gästen var uteserveringens gränser går. Kommunens regler och riktlinjer för uteservering ska följas.
- Uteservering ska vara möblerad med sittplatser och erbjuda servering av mat under hela serveringstiden.
- Serveringstiderna i uteservering bestäms efter samma överväganden som gäller serveringstider i övrigt enligt alkohollagen. En riskbedömning görs efter att yttranden inhämtats från Polismyndigheten och Miljöförvaltning. Om risk för störningar för närboende föreligger ska tillstånd till uteservering inte medges. Detsamma gäller om polisen påtalat risk för ordningsproblem. I de fall det finns en dokumenterad historik av störningar för omgivningen från ett serveringsställe råder en restriktiv hållning vid bedömningen av om tillstånd till uteservering kan beviljas. Detta gäller även vid ansökan om utökad serveringsyta eller utökad serveringstid i uteserveringen.

8. Gemensam servering

Vad som krävs för att man ska få servera alkohol i ett gemensamt serveringsutrymme

Riktlinjer

- Gemensamt serveringsutrymme kan medges vid stadigvarande eller tillfällig servering som vänder sig till allmänheten.
- Ansökan om gemensamt serveringsutrymme kan göras gemensamt av flera tillståndshavare och ansökan kan göras samtidigt som ansökan om serveringstillstånd görs.
- Vid dokumenterade olägenheter eller andra brister som utgör grund för återkallelse kan tillståndet till gemensamt serveringsutrymme återkallas för samtliga även om det inte går att utreda eller styrka vem eller vilka av tillståndshavarna som har brutit i ansvar och utövande.
- Tillstånd till gemensamt serveringsutrymme förenas med villkor om förordnade ordningsvakter om Polismyndigheten bedömer att behov finns.
- Tillstånd till gemensamt serveringsutrymme kan förenas med villkor om bordsservering.

Rättsregel

I 8 kap 4 § alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

9. Provsbakningstillstånd

Riktlinjer

- Partihandlare som ansöker om tillfälligt provsbakningstillstånd genomgår lämplighetsprovning enligt 8 kap 12 § alkohollagen.
- Tillfälligt provsbakningstillstånd meddelas för avgränsat serveringsområde som är möjligt att överblicka och kontrollera.
- Provsbakning innebär att det är en liten mängd alkohol som provas.

Rättsregel

Av 8 kapitlet 6 § alkohollagen framgår att anordnande av provsbakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker riktade till allmänheten är tillåtet under förutsättning att

1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsbakningen avser samt den lokal där provsbakningen ska äga rum, eller
2. de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsbakning av de drycker som avses erbjudas.

Tillståndshavare som avses i första stycket ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen.

10. Catering

Vad som krävs för ett stadigvarande serveringstillstånd för catering av alkohol

Riktlinjer

- Den som ansöker om stadigvarande cateringstillstånd genomgår lämplighetsprövning enligt 8 kap 12§ alkohollagen.
- Det krävs ett stadigvarande cateringstillstånd för respektive kommun som cateringsservering sker i.
- Cateringköket som utövaren disponerar behöver inte finnas i kommunen.
- Efter att stadigvarande cateringstillstånd meddelats ska tillståndshavaren för varje cateringtillfälle i förväg anmäla cateringlokalen till tillståndsmyndigheten. Vid anmälan ska tillståndshavaren skicka med ett intyg på att lokalen är brandsäker. Detta gäller inte om cateringlokalen finns i en privatbostad.

Rättsregel

Av 8 kapitlet 4 § alkohollagen framgår att den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan få stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

11. Ordning och nykterhet

Om att servera med omdöme, ansvarsfullt och måttligt

Riktlinjer

- Den som har serveringstillstånd bör av säkerhetsskäl ha ett system för kontroll av antalet gäster som befinner sig på serveringsstället.
- Servering av större mängder alkohol till en person eller en grupp gäster, till exempel hela flaskor spritdryck, ölhinkar, kannor eller shotbrickor bör undvikas. Om denna typ av servering tillämpas krävs att serveringspersonalen serverar alkoholdrycken samt har ständig uppsikt över den eller de som serverats alkoholen för att säkerställa att ingen gäst överserveras.
- Serveringstillstånd kan förenas med villkor om att servering av alkoholdrycker endast får ske genom bordsservering.

Rättsregel

Av 8 kap 17 § framgår att om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Av 8 kap 18 § framgår att tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden.

Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften. Tillståndshavaren ska anmäla serveringsansvariga till kommunen.

12. Villkor

Riktlinjer

- Beslut om serveringstillstånd eller provsmakningstillstånd förenas vid behov med villkor rörande exempelvis bordsservering eller förordnade ordningsvakter.
- Vid beslut om uteservering med kortare serveringstid än serveringsstället i övrigt meddelas regelmässigt villkor om utrymningstid avseende uteserveringen.

Rättsregel

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringseller provsmakningstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall. Kommunen kan däremot i sina riktlinjer beskriva under vilka förutsättningar ett beslut kan komma att villkoras.

13. Kommunens tillsynsverksamhet

Tillsyn som säkerställer en laglig hantering och kontroll att serveringen följer de villkor som följer med tillståndet

Riktlinjer

- Kommunens tillsynsplan ska revideras vart tredje år eller vid behov.
- Tillsynsplanen ska ange inriktning på och omfattning av den planerade tillsynen.
- Tillsynen består av förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn.
- Inre tillsyn består av kontroll av uppgifter från olika myndigheter rörande en tillståndshavares vandel och ekonomiska skötsamhet. Den inre tillsynen utförs av tillståndsenhetens handläggare.
- Yttre tillsyn innebär oanmälda besök i verksamheterna när dessa är igång. Tillsynsbehovet ska anses vara störst kvällar, nätter och helger. Den yttre tillsynen görs av tillståndsenheten. Tillsynen kan genomföras samordnat med andra myndigheter, exempelvis Polismyndigheten, Miljöförvaltningen, Skatteverket eller Räddningstjänsten.
- Förebyggande tillsyn består av information vid tillsynsbesök samt hög tillgänglighet och service vid kontakt med tillståndshavare och andra myndigheter via e-post och telefon.
- Tillsynsprotokoll ska upprättas vid alla tillsynsbesök.

Rättsregel

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kap 2 och 3 §§ alkohollagen.

Kommunen är skyldig att upprätta en tillsynsplan och ge in denna till Länsstyrelsen.

Tillsynsplan 2021-2023 för alkohol, folköl, tobak, e-cigarettor och vissa receptfria läkemedel

TIS- Tillståndsenheten I Samverkan

Antagen av Miljö- och byggnämnden, Lidköpings
kommun 2021-03-04, MBN § 27

Dokumentinformation

Fastställt av:	Miljö- och byggnämnden, Lidköpings kommun
Fastställt, datum:	2021-03-04
Dokumentsansvarig:	Mona Wrethman
Ansvarig för revidering:	Enhetschef, miljö- och hälsoskyddsenheten
Gäller för:	Tillsyn och handläggning enligt alkohollagen (2010:1622) lag om tobak och liknande produkter (2018:2088), lagen om vissa receptfria läkemedel, (2009:730)
Gäller till, datum:	2023, årlig uppdatering

Innehållsförteckning

Dokumentinformation.....	2
Kommunen och nämndens ansvar.....	4
Serveringstillstånd.....	6
Folköl.....	7
Tobak.....	7
Receptfria läkemedel.....	10
Resurser och behov.....	11

Kommunens och nämndens ansvar

Ansvarig nämnd ska att upprätta en tillsynsplan och utföra tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) lag om tobak och liknande produkter (2018:2088) och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730). Miljö- och byggnämnden i Lidköpings kommun har, genom samverkansavtal, detta ansvar i följande kommuner: Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Herrljunga, Hjo, Karlsborg, Skara, Tibro, Tidaholm, Vara, Vårgårda och Lidköping.

Tillsynen utförs enligt en plan som ansvarig nämnd antar. Planen ska visa hur nämnden planerar, antal tillsyn och utredningar, prioriteringar, deltagande i projekt eller andra viktiga händelser. Den ska vara ett stöd för tillsynsverksamheten och möjliggöra en god uppföljning och en ökad kostnadseffektivitet.

Nämndens uppdrag innebär i huvudsak yttre tillsyn och kontroll av verksamheter, utfärdande av tillsynsprotokoll, handläggning av tillståndsansökningar och anmälningar, inre tillsyn gällande verksamheter som har tillstånd, remisser, information och rådgivning till verksamhet, handläggning av klagomål och liknande, kontrollköp, meddela föreläggande och förbud, meddela erinran, varning och återkallelse samt anmäla till polis vid misstanke om brott.

Serveringstillstånd

Yttre tillsyn är då tillsyn sker på serverings-/försäljningsställen under pågående verksamhet och kontrollerar att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Detta kan även ske genom samordnad tillsyn, det vill säga att nämnden tillsammans med olika berörda myndigheter såsom polismyndigheten, skatteverket och räddningstjänsten gör en gemensam tillsyn. Fokus ligger på hur verksamheten bedrivs med tanke på ordning och nykterhet, att servering inte sker till minderåriga och/eller märkbart påverkade personer och att serveringsansvarig person finns på plats. Vid tillsynen kontrolleras också att försäljningen sker i enlighet med tillståndet avseende t.ex. vilka slag av alkoholdrycker som säljs, om servering sker till allmänhet eller slutet sällskap, serveringslokalerna, köket, matutbudet, serveringstiderna mm. Resultatet av den yttre tillsynen kan leda till att en tillsynsutredning inleds, vilket leder till förslag på beslut om sanktionsåtgärder. Att olika myndigheter samarbetar i sin tillsyn är nödvändigt och avgörande för att skapa en trygg restaurangmiljö, det förenklar tillsynen och gör den mer kraftfull och effektiv. Samordnade kontroller förbättrar också det förebyggande arbetet och ökar stödet till servering/försäljningsställena. Om missförhållanden föreligger kan nämnden meddela en erinran, vid upprepade överträdelse eller allvarigare brister, en varning. Om varning inte bedöms som tillräckligt finns möjligheten till att återkalla serveringstillståndet.

Inre tillsyn innebär att nämnden, ofta tillsammans med andra myndigheter såsom polismyndighet, räddningstjänst, skatteverket och kronofogden arbetar med att granska att den som har serveringstillstånd fortfarande lever upp till alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Uppgifter kan hämtas in vad gäller företaget såväl som personer med betydande inflytande (PBI) och övriga bolagsengagemang. Ärenden kan också startas med anledning av att misstanke uppstått om någon form av missförhållande eller härröra från tillsyn. Den inre tillsynen bedrivs genom skrivbordsarbete, remisser och underrättelser mellan berörda myndigheter.

Förebyggande tillsyn menas det som nämnden gör genom informations- och utbildningsinsatser såsom utbildningar i ansvarsfull alkoholservering, informationsmöten med branschen, nätverksmöten mellan myndigheten och branschen. Nämnden arbetar för att sprida kunskaper om hur

alkohollagen ska omsättas i det praktiska arbetet på servering/-försäljningsställena.

Prioriterad tillsyn

Under 2021 kommer tillsynen att ha extra focus på följande:

- Matutbudet
- Serveringsansvariga
- Öppettider

Alkohol	Antal verksamheter/ ärende	Behov av resurser (tim.)	Tillgängliga resurser och plan 2021 (tim.)	Plan 2022 (tim.)	Plan 2023 (tim.)
Prövning och tillsyn					
Verksamheter med serveringstillstånd	241				
Prövning tillstånd/anmälan	120	1200	720	720	720
Inre tillsyn	199	482	280	280	280
Yttre tillsyn	271	1097	660	660	660
Förebyggande tillsyn		640	360	360	360
Kunskapsprov	37	127	80	80	80
Total tid tillsyn/handläggning		3546	2100	2100	2100

Verksamheter med serveringstillstånd: För att servera alkoholhaltiga drycker (över 2,25 volymprocent) krävs tillstånd. Varje verksamhet som får tillstånd klassas utifrån behov av tillsyn. Alla verksamheter ska ha minst ett besök per år men vissa verksamheter med sena öppettider och ung publik bör ha minst tre tillsynsbesök per år.

Prövning av ansökan/anmälan: En ansökan om tillstånd handläggs med remissförfarande, utredning och bedömning av lämplighet. Anmälan är en någon typ av förändring i en verksamhet som har ett serveringstillstånd.

Kunskapsprov: Vid ansökan om tillstånd för alkoholserving eller provsmakning ska sökande göra ett godkänt kunskapsprov.

Folköl

Prioriterad tillsyn

Under 2021 kommer tillsynen att ha extra focus på följande:

- Ålderskontroll vid köp
- Egenkontrollprogram

Folköl	Antal verksamheter/ ärende	Behov av resurser (tim.)	Tillgängliga resurser och plan 2021 (tim.)	Plan 2022 (tim.)	Plan 2023 (tim.)
Prövning och tillsyn					
Verksamheter försäljning	141				
Anmälningar	2	1	8	8	8
Tillsyn	141	644	392	392	392
Total tid tillsyn/prövning		645	400	400	400

Anmälda verksamheter försäljning folköl: För att sälja folköl krävs en anmälan. Dessa verksamheter får minst ett tillsynsbesök/år.

Tillsyn: Kontrollerar egenkontrollprogram, ålderskontroll samt kontrollerar om det finns skyltar vid kassa, hyllkant och entré. Tillhandahåller skyltar.

Tobak

Den 1 juli 2019 trädde ny tobakslagen i kraft - lag om tobak och liknande produkter (2018:2088). Lagen är en del i ett socialpolitiskt mål om att minska rökning i Sverige. Den huvudsakliga förändringen är att det nu krävs tillstånd för att få sälja tobak eller liknande produkter. Även elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ingår i den nya lagen men

anmälningsplikten kvarstår för dessa produkter och det har inte gjorts några direkta förändringar gentemot tidigare lagstiftning. Nämnden och polisen har ett gemensamt ansvar för tillsyn.

Yttre tillsyn är då tillsyn sker på försäljningsstället och kontrollerar att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Detta kan även ske genom samordnad tillsyn, det vill säga att nämnden tillsammans med olika berörda myndigheter såsom polismyndigheten och skatteverket gör en gemensam tillsyn. Vid tillsynen kontrolleras bland annat förpackningarnas storlek och märkning, produkternas äkthet, produktpresent att dekalerna finns om åldersgräns. Vid tillsynen kontrolleras även att egenkontrollprogram finns i lokalen. Resultatet av den yttre tillsynen kan leda till att en tillsynsutredning inleds, vilket leder till förslag på beslut om sanktionsåtgärder. Att olika myndigheter samarbetar i sin tillsyn är nödvändigt för att få en effektiv efterlevnad av lagen. Om missförhållanden föreligger kan nämnden meddela en varning, om varning inte bedöms som tillräckligt eller upprepade varningar, kan nämnden återkalla tillståndet. Nämnden kan även meddela föreläggande och förbud.

Vid tillsyn på verksamheter som säljer elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare kontrolleras bland annat att det finns ett aktuellt egenkontrollprogram och att personalen har kunskap och följer de rutiner som finns, att det i butiken är skyltat med 18 års åldersgräns, att informationsblad och hälsovarning är korrekt på produkterna och att de flaskor som innehåller vätska med nikotin inte är för stora eller har för stark koncentration av nikotin. Om missförhållanden föreligger kan nämnden meddela en varning eller förbjuda handel.

Inre tillsyn innebär att kommunen, ofta tillsammans med andra myndigheter såsom polismyndighet, skatteverket och kronofogden arbetar med att granska att den som har tillstånd eller har anmält försäljning, fortfarande lever upp till lagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Uppgifter kan hämtas in både vad gäller företaget såväl som PBI. Uppgifter kan hämtas in vad gäller företaget såväl som personer med betydande inflytande (PBI) och övriga bolagsengagemang. Ärenden kan också startas med anledning av att misstanke uppstått om någon form av missförhållande rörande en verksamhet eller härröra från tillsyn. Den inre tillsynen bedrivs genom skrivbordsarbete, remisser och underrättelser mellan berörda myndigheter.

Förebyggande tillsyn är informations- och utbildningsinsatser med branschen, nätverksmöten mellan myndigheten och branschen. Kommunen arbetar genom detta för att sprida kunskaper om hur lagen om tobak och liknande produkter ska omsättas i det praktiska arbetet på försäljningsstället.

Prioriterad tillsyn

Under 2021 kommer tillsynen att ha extra focus på följande:

- Märkningskontroll
- Egenkontrollprogram
- Skyltning

Tobak	Antal verksamheter/ ärende	Behov av resurser (tim.)	Tillgängliga resurser och plan 2021 (tim.)	Plan 2022 (tim.)	Plan 2023 (tim.)
Prövning och tillsyn					
Verksamheter med tillstånd	156				
Verksamheter försäljning elektroniska cigaretter	12	12	14	14	14
Prövning tillstånd/anmälan	59	531	350	350	300
Inre tillsyn	156	312	210	210	210
Yttre tillsyn	156	1170	784	784	784
Förebyggande tillsyn	30	60	42	42	42
Total prövning, tillsyn		2085	1400	1400	1400

Verksamheter med tillstånd: Det krävs tillstånd för att sälja tobak och liknande produkter. Verksamheterna får minst ett tillsynsbesök per år.

Verksamheter försäljning elektroniska cigaretter: För att få sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare krävs en anmälan.

Prövning av ansökan/anmälan: En ansökan om försäljningstillstånd för tobak eller liknande produkter handläggs med remissförfarande, utredning och bedömning av lämplighet.

Vissa receptfria läkemedel

Läkemedelsverket är den ansvariga tillsynsmyndigheten gällande tillsyn på verksamheter som säljer vissa receptfria läkemedel. Ansvaret gäller inte öppenvårdsapotek, utan omfattar detaljhandel, till exempel matvaruaffärer och drivmedelsstationer. Kommunens ansvar är att kontrollera att dessa verksamheter har anmält sin försäljning till läkemedelsverket, att det finns ett egenkontrollprogram som är känt för all personal och som följs. Kommunen ska också kontrollera att endast tillåtna produkter säljs, och att det inte säljs till underåriga. Vid brister i verksamheten och om lagen inte efterlevs, ska kommunen rapportera det till Läkemedelsverket som vidtar åtgärder.

Prioriterad tillsyn

Under 2021 kommer tillsynen att ha extra focus på följande:

- Hur receptfria läkemedel förvaras i lokalen
- Egenkontrollprogram
- Datummärkning

Receptfria läkemedel	Antal verksamheter/ ärende	Behov av resurser (tim.)	Tillgängliga resurser och plan 2021 (tim.)	Plan 2022 (tim.)	Plan 2023 (tim.)
Tillsyn					
Verksamheter försäljning receptfria läkemedel	114				
Tillsyn	114	562	100	100	100
Total tillsyn		562	100	100	100

Försäljning av receptfria läkemedel: För att sälja receptfria läkemedel krävs en anmälan. Läkemedelsverket är den ansvariga tillsynsmyndigheten.

Ansvar gällande inte öppenvårdsapotek utan omfattar detaljhandel, t ex matvaruaffär eller drivmedelsstationer.

Tillsyn: Nämndens ansvar är att kontrollera att dessa verksamheter har anmält sin försäljning till läkemedelsverket, att det finns ett egenkontrollprogram som är känt för all personal och som följs. Kommunen ska också kontrollera att endast tillåtna produkter säljs och att det inte säljs till underåriga. Vid brister i verksamheten och om lagen inte efterlevs, ska kommunen rapportera det till läkemedelsverket som vidtar åtgärder.

Befintliga personalresurser och behov

På enheten arbetar fyra handläggare heltid inom områdena alkohol, folköl, tobak, e-cigaretter och receptfria läkemedel. Nedan redovisas tillgängliga resurser och resursbehov. För att klara nämndens uppdrag i sin helhet inom dessa områden saknas 2,8 handläggare.

	Tillgängliga resurser 2021 (tim.)	Behov av resurser 2021-2023 (tim.)
Tillsyn, handläggning	4000	6838
Övrig tid	2000	3400
Frånvaro	2000	3400
Totalt antal timmar	8000	13638
Antal handläggare	8000/2000 tim. 4 handläggare	13638/2000 tim. 6,8 handläggare

Övrig tid: Tid som inte faller under begreppet tillsyn, prövning eller annan handläggning. Engagemang i nätverk, möten och samarbete internt och extern, kompetensutbildning, inläsning, planering, uppföljning och utveckling av verksamheten, information, allmän service till allmänheten.

Frånvaro: Tid som omfattas av semester, sjukdom, föräldraledighet eller annan frånvaro.

18

Det goda livet
i Västra Götaland

Handlingsplan för psykisk hälsa

2018-2022

Förlängd!
Med mindre justeringar

22

Innehåll

Förlängd handlingsplan	2
Bakgrund	2
Vi sätter ljus på skavet	3
Syfte med handlingsplanen	3
Fokusområden	3
Process för framtagande	3
Organisation	3
Samverkan för psykisk hälsa i Västra Götaland	4
Genomförande	4
Uppföljning	4
Fokusområden och mål för vuxna	5
Fokusområden och mål för barn och unga	8

Förlängd!
Med mindre justeringar

Förlängd handlingsplan

Uppföljning av handlingsplanen 2019 visade att målen fortfarande är aktuella. Därför har den läns gemensamma styrgruppen rekommenderat huvudmännen att förlänga handlingsplanen till och med 2022.

Uppdraget för delregional vårdssamverkan att realisera handlingsplanen utifrån delregionala strategier och prioriteringar fortsätter som tidigare.

Förändringarna

Sex indikatorer har tillkommit. De nya indikatorerna är markerade i i dokumentet med **“NY!”**. Några av de läns gemensamma aktiviteterna har slutförts vilket framgår under respektive aktivitet.

Tre indikatorer har utgått: *Antal personer med missbruk och/eller beroende utskrivna enligt LVM, Undvikbara slutenvårdstillfällen och Standardiserade bedömningsmetoder för föräldraförmåga.*

Bakgrund

År 2016 slöt regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överenskommelsen “Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa”. Överenskommelsen syftar bland annat till att stärka kommuner och regioner i arbetet med att främja psykisk hälsa och ömsesidigt arbeta för att minska den psykiska ohälsan. Huvudmännen får ekonomiskt stöd för att stärka och utveckla sina insatser inom området och för det gemensamma arbetet att ta fram regionala handlingsplaner.

Denna handlingsplan är gemensam för Västra Götalandsregionen (VGR), de 49 kommunerna via kommunalförbunden och VästKom samt Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg och Västra Götaland (NSPHiG). Den gemensamma arenan är vårdssamverkan regionalt, delregionalt och lokalt.

www.vardsamverkan.se/handlingsplanpsykiskhalsa

Vi sätter ljus på skavet

Den mänskliga rättigheten till bästa uppnåeliga fysiska och psykiska hälsa gäller för alla människor som bor, verkar och vistas i Västra Götaland. Samverkan över organisatoriska gränser med människan i centrum, är en förutsättning för att uppnå detta.

Anställda och politiker inom regionens alla delar och i alla kommuner gör sitt bästa – det tas fram planer, det satsas, det följs upp och det utvecklas. Var och en för sig går det ganska bra, ibland riktigt bra, men i mötet oss emellan skaver det ibland. De organisatoriska gränserna blir hinder och det är svårt att se förbi dem för att istället se till den enskildes behov. Vi vet dessutom ofta väl var det skaver och det skiljer sig inte

Fokusområden

Regeringen har i sin strategi för området psykisk hälsa pekat ut fem fokusområden som särskilt viktiga. Dessa anges även i den nationella överenskommelsen och sammanfattar olika delar inom områden som är viktiga att fokusera på utifrån befolkningens behov för främja psykisk hälsa, motverka psykisk ohälsa och erbjuda effektiva insatser till de som drabbats.

De fem fokusområdena har legat till grund för arbetet med framtagandet av handlingsplanens mål och målsättningen har varit att formulera minst ett mål för varje fokusområde.

- Förbyggande och främjande arbete
- Tillgängliga tidiga insatser
- Enskildas delaktighet och rättigheter
- Utsatta grupper
- Ledning, styrning och organisation

Process för framtagande

Organisation

Att i en handlingsplan formulera sig tillsammans så att alla nivåer – regionalt, delregionalt och lokalt – strävar åt samma håll ställer krav på gemensamma strukturer. På strategisk övergripande nivå mellan de 49 kommunerna och Västra Götalandsregionen finns sedan 2012 en struktur för ledning i samverkan.

År 2017 förändrades sammansättningen och gruppen benämns nu Vårdsamverkan Västra Götaland (VVG). Deltagare i VVG är en representant från varje huvudman (kommun och region) utsedda via delregional vårdsamverkan. Uppdraget är att identifiera gemensamma behov, utgöra stöd för kunskapsutveckling, stödja samordning och skapa förutsättningar för länets utveckling inom välfärdsområdet.

Bilaga 1, SN § 92/2021-08-24

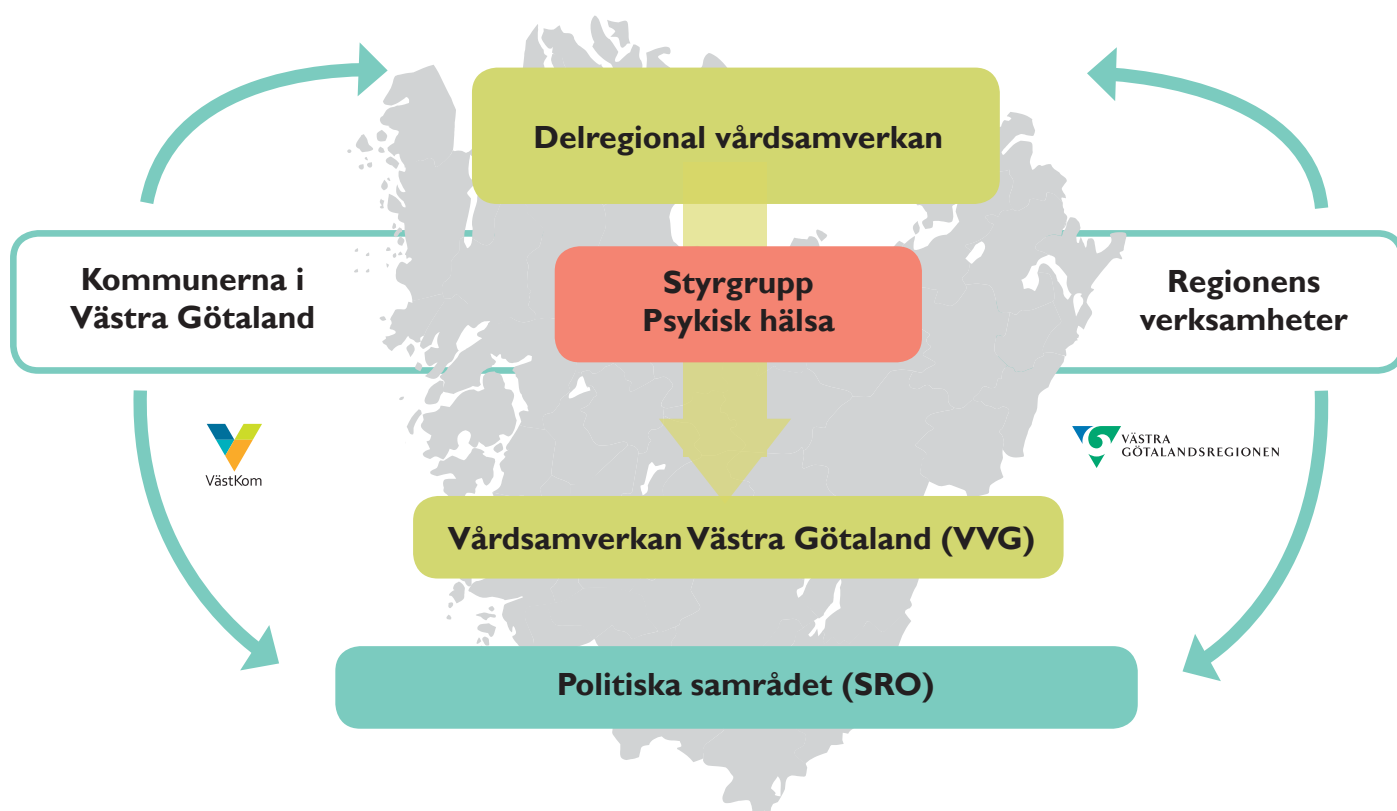
åt om vi befinner oss i stora Göteborg, i något mindre Skövde eller i lilla Dals-Ed. I arbetet med att ta fram handlingsplanen har vi lagt mycket tid på att identifiera och sätta ljus på områden där det skaver extra mycket, där vi alla vill åt samma håll, där alla måste bidra och göra det samtidigt.

Syfte med handlingsplanen

Med handlingsplanens mål, aktiviteter och indikatorer för uppföljning vill vi sätta ljus på frågor där vi vill bli bättre i hela Västra Götaland. Handlingsplanen skapar en grund för att utveckla våra gemensamma insatser med tidig samordning och sömlösa vårdövergångar samt god samverkan.

Samverkan för psykisk hälsa i Västra Götaland

Genomförande

Delregional vårdssamverkan har ansvar för genomförande av de mål som är definierade i handlingsplanen. Det ska beskrivas i en genomförandeplan med delregionala och/eller lokala aktiviteter för att nå målen. En delregional genomförandeplan möjliggör anpassningar till de geografiska och befolkningsmässiga skillnader som finns i länet och hur arbete ska ske tillsammans med t ex privata vårdgivare, samarbetspartners och brukarföreträdare på lokal nivå.

Länsgemensamma aktiviteter kommer ske inom ramen för några av målen.

Uppföljning

Styrgruppen ansvarar för uppföljning av handlingsplanen. För att följa handlingsplanens 15 mål över tid har uppföljningsindikatorer valts ut. Målsättningen är att indikatorerna ska göra det möjligt att jämföra processer och resultat, och därigenom stimulera och initiera förbättringsarbete.

Till stöd för arbetet med uppföljning finns en användarmanual och ett excel-ark för baslinjemätning. Dessa finns att hämta på www.vardsamverkan.se. Här publiceras också resultatet av de årliga uppföljningarna.

Fokusområden och mål för vuxna

1. Förbyggande och främjande arbete

Mål 1.1

Nollvision om suicid i Västra Götaland

Varje år tar cirka 200 personer i Västra Götaland sitt eget liv. Bakom varje fullbordat suicid går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som kan förebyggas genom samverkan över verksamhetsgränser. Det kan handla om att tidigt uppmärksamma varningssignaler, identifiera, ge stöd och behandling till grupper i särskilt utsatta situationer och att utbilda personal. Ingen i Västra Götaland ska behöva se suicid som en utväg.

Indikatorer

- Antal suicid i befolkningen.
- Antal suicidförsök i befolkningen.
- Handlingsplan för suicidprevention.

Länsgemensam aktivitet

- Länsgemensam handlingsplan för suicidprevention ska tas fram i enlighet med Folkhälsomyndighetens uppdrag.
✓ Framtagen 2020: Det goda livet i Västra Götaland – Handlingsplan för suicidprevention 2020-2025.

2. Tillgängliga tidiga insatser

Mål 2.1 Äldre personer med psykisk ohälsa ska få rätt vård och stöd

Åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Depression och ångest är vanligt hos äldre personer och cirka en femtedel av den äldre befolkningen lider av psykisk ohälsa, vilket gör att vi kan tala om det som ett folkhälsoproblem. Psykisk ohälsa är dock inte en del av det naturliga åldrandet och äldre är i behov av evidensbaserade insatser precis som alla andra åldersgrupper. Social gemenskap, fysisk aktivitet och bra matvanor kan förebygga ohälsa. Psykisk ohälsa bland äldre behöver uppmärksammas för att fler ska få rätt vård, stöd och behandling.

Indikatorer

- Aktuella rutiner för samordning inom äldreomsorgen.
- Förskrivning av antidepressiva läkemedel i befolkningen.
- **NY!** Andel äldre med äldreomsorg som har besvär av ångslan, oro eller ångest.

3. Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål 3.1 Personer som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP

Sedan 2010 är det lagstiftat, både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, att kommun och region ska upprätta en samordnad individuell plan (SIP) när en person har behov av insatser från båda huvudmännen. En SIP säkerställer att den enskilde får sina behov tillgodosedda när flera aktörer ansvarar för insatser. En SIP gör den enskilde och närstående delaktiga i planeringen av insatser från hälso- och sjukvård och socialtjänst och ansvarsfördelningen blir tydlig. SIP är också ett bra verktyg för samordning mellan verksamheter inom en huvudman.

Indikatorer

- Upprättande av SIP i befolkningen.
- Uppföljning av SIP i befolkningen.
- Rutin för information om SIP.

Länsgemensam aktivitet

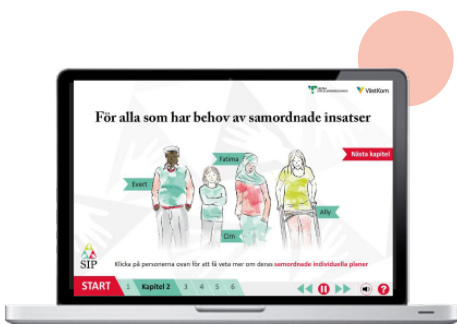
- Vid behov revidera den länsgemensamma riktlinjen och stödmaterialet för SIP.
  - ✓ Revidering genomförd 2020.
- Från länsgemensam styrgrupp för handlingsplan psykisk hälsa framföra vikten av digitalt stöd för SIP till Styrgrupp IT i Väst (SITIV).
  - ✓ Digital SIP finns i IT-stödet SAMSA.
- Uppdra åt brukarorganisationer att följa arbetet med SIP – hur blir det för den enskilde?
  - ✓ Rapport framtagen: "Jag lever mitt liv mellan stuprören" Brukarrevision av Samordnad Individuell Plan (SIP) i Västra Götaland 2018.

Mål 3.2 Brukarföreträdare ska vara delaktiga i utvecklingsarbete

Den enskildes egna upplevelser behöver tas tillvara för att kunna utveckla ett kunskapsbaserat arbetssätt. Delaktighet i sin egen hälsa och vård är en mänsklig rättighet och en hälsofrämjande faktor. Inflytandet behövs på lokal, delregional, regional och nationell nivå och varje insats behöver betraktas ur den enskildes perspektiv. De som berörs av insatser ska i så hög utsträckning som möjligt kunna påverka verksamhetsutveckling och definiera vad god kvalitet är.

Indikatorer

- Systematiskt samarbete med brukarorganisationer.

Tips!

Informations- och arbetsmaterial för SIP i Västra Götaland finns på www.vardsamverkan.se/sip

4. Utsatta grupper

Mål 4.1

Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna och regionen

Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Personal ska få ökad kunskap om hur gruppers utsatthet, bl a minoritetsstress och skillnader i psykisk hälsa, kan relateras till att personer bryter mot normer utifrån exempelvis sexuell läggning, könsidentitet och nationellt ursprung. Kunskapen om mänskliga rättigheter, normativt bemötande och hur det påverkar individer i enskilda möten ska också öka.

Mål 4.2

Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser

Den enskilde ska få vård, stöd och insatser som upplevs som en väl fungerande helhet. Det är viktigt att personer med två eller flera sjukdomstillstånd samtidigt (samsjuklighet) får vård och behandling parallellt och samordnat. Vård- och stödinsatser från olika aktörer i kommun och region kan också behöva integreras för att möta den enskildes behov. Insatserna ska syfta till att förhindra utveckling av allvarliga tillstånd och ytterst bidrar till undvika slutenvård.

Indikator

- Klagomål med avseende på bemötande inom socialtjänst och sjukvård.
- **Ny!** Andel äldre med äldreomsorg som uppger att de brukar bli bra bemötta av personalen.

Länsgemensam aktivitet

- Se över och, vid behov, ta fram länsgemensamt utbildningsmaterial om t ex rättighetslagstiftning och diskrimineringsgrunder.

Indikatorer

- Case management till personer med psykisk sjukdom.
- Aktuella rutiner för samordning inom socialtjänsten.

Länsgemensam aktivitet

- Uppföljning av delregionala/lokala tillämpningar av "Överenskommelse om samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med missbruk".

5. Ledning, styrning och organisation

Mål 5.1

Invånare ska få tillgång till evidensbaserade metoder inom vård, stöd och behandling

Evidens innebär bästa sammantagna vetenskapliga stöd och bevis om insatsers effekt. Det är en utmaning för verksamheterna att dra nytta av vetenskap och kunskap som finns och systematiskt tillämpa den. Samtidigt är det av yttersta vikt att främja spridningen av evidensbaserade metoder och bromsa användningen av ineffektiva metoder och rent av skadliga insatser. Det gäller att hushålla med resurserna genom att satsa på de metoder som gör störst nytta. Det finns nationella riktlinjer för målgrupper som är gemensamma för huvudmännen och som ger rekommendationer om vilka behandlingar och metoder som olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa på.

Indikatorer

- Standardiserade bedömningsmetoder inom missbruk- och beroendeverksamhet.
- Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av alkoholmissbruk.
- Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av drogmissbruk.
- **Ny!** Rekommenderad behandling vid psykiatriskt tillstånd.

Länsgemensam aktivitet

- Inrättande av regionalt resurscentra för psykisk hälsa.

Fokusområden och mål för barn och unga

1. Förbyggande och främjande arbete

Mål 1.1 Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt

Föräldrar är viktiga i varje barns liv. De påverkar förutsättningarna för barnets fysiska och psykiska hälsa och utveckling i stort. Därför är det viktigt att ge föräldrar och vårdnadshavare stöd utifrån sina och barnens behov när det behövs. Det kan gälla föräldrar till barn med funktionsnedsättning eller föräldrar med psykisk ohälsa och/eller missbruk. Verksamheter som arbetar med barn och som möter föräldrar behöver kunna erbjuda föräldrarna anpassat stöd under barnets hela uppväxt, 0-18 år.

Indikatorer

- Manualbaserad insats för föräldrastöd.
- **Ny!** Föräldraprogram om alkohol och droger i grundskolan.

Mål 1.2 Alla elever ska lämna grund- och gymnasieskolan med godkända betyg

Att klara godkänt resultat i skolan är en stark faktor för god hälsa senare i livet. En fjärdedel av varje årskull går inte ut gymnasiet i Västra Götaland idag. Samtidigt är det en viktig förutsättning att ha gymnasiekompetens för att kunna leva ett självständigt liv. Elever med hög frånvaro måste uppmärksammas tidigt och ges det stöd de behöver för att närvara i skolan. Det är viktigt att utveckla närvarofrämjande åtgärder och arbetssätt i samverkan.

Indikatorer

- Andel elever som fullföljt gymnasieutbildningen inom tre år.
- Andel elever utan godkända betyg från åk 9.
- Andel elever med betydnande frånvaro från skolan.

2. Tillgängliga tidiga insatser

Mål 2.1 Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid

Att tidigt identifiera psykisk ohälsa hos barn och unga kan förhindra utveckling av allvarliga problem. Det som ofta benämns som "första linjen" är de funktioner eller verksamheter som har i uppgift att första emot barn, ungdomar eller familjer som söker hjälp när ett barn har problem eller mår dåligt. Barn och föräldrar ska veta vart de ska vända sig. Därför behöver första linjen för barn och ungas psykiska hälsa vara definierad och känd. En bra första linje är tillgänglig, utgår från barnets bästa och sätter barn och familj i centrum. Den hjälper barn och unga genom att kunna identifiera problem, behandla lindriga problem, remittera vidare när det behövs och säkerställa att alla barn och unga får tidig och högkvalitativ hjälp.

Mål 2.2 Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga

Bruk av alkohol och narkotika kan påverka fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. För att ge goda förutsättningar för ett gott vuxenblivande behöver missbruk tidigt uppmärksammas. Missbruk hos unga samspelar ofta med psykiska och sociala faktorer som påverkar missbruket och samsjukligheten är ofta hög. Det finns samband med individers livsvillkor och sociala sammanhang. Särskilt sårbara och viktiga att uppmärksamma är t ex hbtq-personer, ensamkommande/ nyanlända och barn till föräldrar med eget missbruk eller psykisk ohälsa. Det är viktigt att samordna insatser för unga som har kontakt med flera myndigheter och behandlingsverksamheter. I samverkan behöver kommun och hälso- och sjukvård utveckla former för att tidigt identifiera dessa unga.

Indikatorer

- Barn och unga med psykiatrisk diagnos som vårdats i slutenvård.
- Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av missbruk.
- **Ny!** Andel barn och unga som får en första bedömning vid BUP inom 30 dagar.
- **Ny!** Andel barn och unga som fått bedömning och vård för psykisk ohälsa/sjukdom på en vårdcentral.

Indikatorer

- Andel elever med riskkonsumtion av alkohol i åk 9.
- Andel elever med riskkonsumtion av alkohol i gymnasiet år 2.
- Andel elever som någon gång använt narkotika i åk 9.
- Andel elever som någon gång använt narkotika i gymnasiet år 2.

Länsgemensam aktivitet

- Sammanställa kunskap och ta fram ett regionalt inriktningsdokument för integrerade verksamheter/ mottagningar för unga.
  - ✓ Framtaget 2020: Länsgemensamt inriktningsdokument för regionen och kommunerna i Västra Götaland för Organiserat integrerat arbete för personer med psykisk ohälsa, missbruk och beroende.

3. Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål 3.1 Barn och unga som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP

Sedan 2010 är det lagstiftat, både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, att kommun och region ska upprätta en samordnad individuell plan, SIP, när en person har behov av insatser från båda huvudmännen. I Västra Götaland finns från 2020 en överenskommelse om samverkan för barn och ungas hälsa. I den har tidigare Västbus riktlinjer inarbetats. En SIP gör den enskilde och närstående delaktiga i planeringen av insatser från hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola och ansvarsfördelningen blir tydlig. SIP är också ett bra verktyg för samordning mellan verksamheter inom en huvudman.

Mål 3.2 Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete

Barns och ungas egna upplevelser behöver tas tillvara för att kunna utveckla ett kunskapsbaserat arbetssätt. Barn har rätt till delaktighet i alla frågor som berör dem enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Inflytandet behövs på lokal, delregional, regional och nationell nivå och varje insats behöver betraktas från barnets perspektiv. Barn, unga och deras vårdnadshavare ska i så hög utsträckning som möjligt kunna påverka verksamhetsutveckling och definiera vad god kvalitet är.

Indikatorer

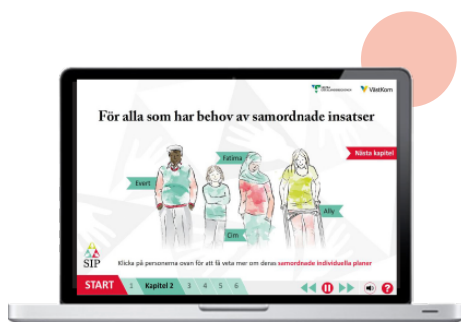
- Upprättande av SIP i befolkningen 0-20 år.
- Uppföljning av SIP i befolkningen 0-20 år.
- Rutin för information om SIP.

Länsgemensam aktivitet

- Revidering av Västbus riktlinjer och stödmaterial.
- ✓ Överenskommelse om samverkan för barn och ungas hälsa fastställs 2020.

Indikator

- Systematiskt samarbete med brukarorganisationer.

Tips!

Informations- och arbetsmaterial för SIP i Västra Götaland finns på www.vardsamverkan.se/sip

4. Utsatta grupper

Mål 4.1

Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna och regionen

Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Personal ska få ökad kunskap om hur grupper utsätts, bli minoritetsstress och skillnader i psykisk hälsa, kan relateras till att personer bryter mot normer utifrån exempelvis sexuell läggning, könsidentitet och nationellt ursprung. Kunskapen om mänskliga rättigheter, normativt bemötande och hur det påverkar unga i enskilda möten ska också öka.

Indikator

- Klagomål med avseende på bemötande inom socialtjänst och sjukvård.

Länsgemensam aktivitet

- Se över och, vid behov, ta fram länsgemensamt utbildningsmaterial om t ex rättighetslagstiftning och diskrimineringsgrunder.

5. Ledning, styrning och organisation

Mål 5.1

Nollvision om suicid i Västra Götaland

I flera undersökningar uppger upp till åtta procent av flickorna och fyra procent av pojkarna att de någon gång försökt ta sitt liv. I Västra Götaland sker i genomsnitt åtta till nio suicid per år i åldersgruppen 15-19 år. Bakom varje fullbordat suicid går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som är viktig att uppmärksamma. Unga personer med förhöjd suicidrisk ska identifieras och erbjudas rätt hjälp i tid så att de inte försöker ta sitt liv. Detta sker genom utvecklad samverkan och samsyn mellan olika aktörer. Ingen i Västra Götaland ska behöva se suicid som en utväg.

Indikatorer

- Antal suicid i befolkningen 0-19 år.
- Antal suicidförsök i befolkningen 0-19 år.
- Handlingsplan för suicidprevention.

Länsgemensamma aktiviteter

- Länsgemensam handlingsplan för suicidprevention ska tas fram i enlighet med Folkhälsomyndighetens uppdrag.
  - ✓ Framtagen 2020: Det goda livet i Västra Götaland - Handlingsplan för suicidprevention 2020-2025.
- Tillgängliggöra nationellt webbaserat verktyg (SPISS).

VÄSTSVENSKA KOMMUNALFÖRBUNDENS SAMORGANISATION

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut¹ enligt SOL och LSS 2021-06-30

SOCIALTJÄNSTLAGEN – SOL

Äldreomsorg

Typ av bistånd	Datum för beslut	Datum för avbrott	Individ	Kön	Verk/avs ² .
Särskilt boende	2020-03-25		Vuxen	Man	2021-04-26
Särskilt boende	2021-01-18		Vuxen	Man	2021-05-04
Särskilt boende	2021-01-18		Vuxen	Kvinna	
Särskilt boende	2021-02-19		Vuxen	Man	
Avlastning/växelvård	2020-11-03		Vuxen	Kvinna	2021-05-03

På grund av Coronapandemi stängning av verksamhet

Typ av bistånd	Datum för beslut	Datum för avbrott	Individ	Kön	Verk/avs.
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Man	2021-05-19
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	2021-05-19
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	2021-05-26
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	2021-05-19
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	2021-05-03
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	2021-05-19
Dagverksamhet		2020-03-17	Vuxen	Kvinna	2021-05-19
Dagverksamhet	2020-04-06		Vuxen	Man	2021-05-19
Dagverksamhet	2020-04-24		Vuxen	Man	2021-05-19

Funktionshinderomsorg

Typ av bistånd	Datum för beslut	Datum för avbrott	Individ	Kön	Verk/avs.
Kontaktperson	2021-01-27		Vuxen	Kvinna	

Individ och familjeomsorg

Typ av bistånd	Datum för beslut	Datum för avbrott	Individ	Kön	Verks/avs.
Kontaktfamilj		2020-05-26	Ungdom	Pojke	
Kontaktperson	2020-08-24		Ungdom	Kvinna	2021-02-28
Kontaktfamilj	2020-09-18		Ungdom	Pojke	2021-06-05
Kontaktfamilj	2020-09-18		Ungdom	Pojke	2021-06-12
Kontaktperson	2020-10-14		Ungdom	Pojke	2021-04-13
Kontaktperson	2020-10-14		Ungdom	Pojke	2021-05-03
Kontaktperson	2020-10-27		Ungdom	Flicka	
Kontaktfamilj		2021-02-01	Ungdom	Pojke	2021-06-17
Kontaktfamilj	2021-03-02		Ungdom	Pojke	
Familjebehandling	2021-03-16		Ungdom	Pojke	
Familjebehandling	2021-03-16		Ungdom	Pojke	
Familjebehandling	2021-03-16		Ungdom	Flicka	

¹ Beslut är, per definition, verkställda om verkställighet har skett inom 3 (tre) månader från beslutsdatum.

² Datum för verkställt beslut eller avslutat av annan orsak vid datum för rapportering till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

2021-07-05

LAG OM STÖD OCH SERVICE TILL VISSA FUNKTIONSHINDRADE – LSS
Handikappomsorg

Typ av bistånd	Datum för beslut	Datum för avbrott	Individ	Kön	Verks/avs.
Ledsagarservice	2019-02-28		Vuxen	Kvinna	
Kontaktperson		2019-12-31	Ungdom	Flicka	
Boende vuxna	2020-06-24		Vuxen	Kvinna	
Korttidsvistelse	2020-07-07		Ungdom	Pojke	
Daglig verksamhet		2020-07-31	Vuxen	Man	
Kontaktperson		2020-09-29	Vuxen	Man	
Personlig assistans	2020-11-06		Ungdom	Flicka	
Korttidsvistelse	2020-11-19		Ungdom	Pojke	
Kontaktperson		2020-12-01	Vuxen	Kvinna	
Korttidsvistelse	2020-12-15		Ungdom	Pojke	
Kontaktperson	2020-12-15		Ungdom	Pojke	
Ledsagarservice	2020-12-16		Ungdom	Flicka	
Boende barn och unga	2020-12-18		Ungdom	Flicka	2021-04-12
Kontaktperson		2021-01-26	Vuxen	Kvinna	
Kontaktperson	2021-01-27		Vuxen	Kvinna	

I tjänsten

 Heléne Backman Carlsson
 SAS/Kvalitetssamordnare